

BIULETYN PTA Nr 6

C z e r w i e c 2010

Polskie Towarzystwo Antropologiczne
ul. Umultowska 89, 61-614 Poznań
tel. 061 8295713 fax. 061 8295730
e-mail: pta@amu.edu.pl

Skład Zarządu Głównego

PTA 2007 – 2011

Przewodnicząca PTA

prof. dr hab. Maria Kaczmarek

Zastępcy Przewodniczącej PTA

prof. dr hab. Danuta Kornafel

prof. dr hab. Joachim Cieślik

dr hab. Henryk Głąb

Członkowie Zarządu PTA

prof. dr hab. Maria Chrzanowska

prof. dr hab. Elżbieta Haduch

prof. dr hab. Blandyna Jerszyńska

prof. dr hab. Krzysztof Kaczanowski

prof. dr hab. Barbara Kwiatkowska

prof. dr hab. Teresa Łaska-Mierzejewska

prof. dr hab. Bogusław Pawłowski

prof. dr hab. Janusz Piontek

dr Jacek Szczurowski

Sekretarz PTA

dr Anita Szwed

Skarbnik PTA

dr Magdalena Skrzypczak

Komisja Rewizyjna PTA

Przewodnicząca

prof. dr hab. Krystyna Cieślik

Członkowie stali

prof. dr hab. Anna Siniarska-Wolańska

prof. dr hab. Elżbieta Żądzińska

Członkowie zastępcy

prof. dr hab. Wiesław Buchwald

dr hab. Krzysztof Szostek

Sąd Koleżeński PTA

Przewodnicząca

prof. dr hab. Anna Burdukiewicz

Członkowie stali

prof. dr hab. Zofia Ignasiak

prof. dr hab. Ewa Ziółkowska-Łajp

Członkowie zastępcy

prof. dr hab. Guido Kriesel

dr Anita Szczepanek

Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTA

Dnia 11. maja br. o godz. 9.00 odbyło się piąte zwyczajne posiedzenie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego zorganizowane przy pomocy środków komunikacji na odległość. Posiedzeniu przewodniczyła prof. Maria Kaczmarek, przewodnicząca ZG PTA a udział w nim wzięli: dr Magdalena Skrzypczak, dr Anita Szwed (Poznań), prof. Teresa Łaska-Mierzejewska (Warszawa), prof. Danuta Kornafel, prof. Bogusław Pawłowski, dr Jacek Szczurowski, prof. Janusz Piontek (Wrocław) oraz dr hab. Henryk Głąb (Kraków).

Pan dr hab. Henryk Głąb, zastępca Przewodniczącej PTA, przed komputerem w swoim gabinecie. Chwila przerwy podczas rozmów z innymi uczestnikami zebrania Zarządu Głównego PTA. Kraków, 11 maja 2011.

Podczas posiedzenia omawiano:

1. Pani prof. Anna Burdukiewicz, Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego, przedstawiła zarys planowanej w 2011 roku konferencji PTA.

Konferencję, którą przygotowuje oddział wrocławski PTA, zaplanowano w dniach 6-8 września 2011 roku we Wrocławiu. Sesje tematyczne związane z ewolucją człowieka, różnymi aspektami wzrastania i rozwoju dzieci i młodzieży, badań populacji pradziejowych i historycznych, antropologii stosowanej a także psychologii ewolucyjnej pozwolą wszystkim chętnym przedstawić wyniki swoich badań. Wstępnie omówiono najważniejsze sprawy organizacyjne i koszty konferencji. Jesienią zostanie rozesłany pierwszy komunikat zawierający szczegółowe informacje na temat planowanej konferencji. **Warto już dziś wpisać sobie to bardzo ważne wydarzenie w grafik 2011 roku.**

Pozostając w tematyce konferencyjnej, dokonano wyboru organizatora konferencji PTA w 2013 roku. **Będzie nim Oddział PTA w Warszawie, a trud zorganizowania konferencji wzięła na swoje barki Pani prof. Anna Siniarska-Wolańska.** Bardzo dziękujemy Pani Profesor za deklarację woli zorganizowania konferencji

2. Sprawy wydawnicze - *Anthropological Review*

Pani prof. Maria Kaczmarek poinformowała członków Zarządu Głównego, że starania o umieszczenie *Anthropological Review* w bazie SCOPUS zakończyły się powodzeniem. Artykuły opublikowane w tomie 72 z 2009 roku znalazły się w tej bazie. Następnie wywiązała się dyskusja nad programem naprawczym czasopisma *Anthropological Review*. Wszyscy członkowie Zarządu

Głównego stwierdzili, że jeśli nie będziemy publikować prac w AR oraz prace zamieszczone w AR nie będą cytowane, nie uda się podnieść rangi naszego czasopisma. Przewodnicząca PTA ponownie, gorąco zaapelowała o publikowanie swoich prac w naszym czasopiśmie i to tych najlepszych. Poprosiła o taką samą cierpliwość w udzielaniu wyjaśnień recenzentom, jaka nas cechuje, gdy oddajemy prace do druku w innych czasopismach z bazy SCI, gdyż każde z tych czasopism zaczynało kiedyś w podobny sposób. W zamierzeniu Przewodniczącej, *Anthropological Review* ma być czasopismem publikującym wysokiej rangi artykuły naukowe.

3. Podjęcie uchwały o likwidacji nieaktywnych oddziałów w Rzeszowie, Lublinie i Opolu.

W związku z brakiem wymaganej liczby członków (minimalna liczba -15 osób) w oddziałach w Rzeszowie, Lublinie i Opolu, jednomyślnie podjęto uchwałę o likwidacji tych oddziałów.

4. Propozycja powołania komisji do spraw związanych z etycznymi aspektami badań ludzkich szczątków kostnych.

W związku z listem dra. Jacka Tomczyka nadesłanym do Zarządu Głównego z prośbą o przedstawienie stanowiska antropologów polskich, dotyczącego etycznych aspektów badań ludzkich szczątków kostnych, podjęto dyskusję na ten temat. Członkowie Zarządu Głównego, zajmujący się pracą na materiale kostnym stwierdzili, że nie ma żadnych problemów etycznych związanych z tego rodzaju badaniami. Po długiej dyskusji, Przewodnicząca PTA postanowiła zwrócić się do Pana dra. Jacka Tomczyka z prośbą o doprecyzowanie problemów.

5. Propozycja powołania komisji, która przygotowuje stanowisko antropologów zrzeszonych w PTA wobec propozycji wprowadzenia norm WHO do oceny rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży w wieku 5-19 lat.

Przewodnicząca PTA zreferowała krótko przebieg i wynik spotkania antropologów i lekarzy z dr Mercedes de Ornis z WHO, które odbyło się z inicjatywy prof. Barbary Woynarowskiej w czerwcu 2009 r. w Warszawie, na którym omawiano sprawę przyjęcia standardów WHO do oceny wzrastania dzieci w wieku od narodzin do 5. roku życia. Podczas dyskusji stwierdzono, że wobec braku środków finansowych na skonstruowanie własnych norm rozwojowych, przyjmuje się normy WHO. Obecnie Pani prof. Barbara Woynarowska zwróciła się do Zarządu Głównego PTA z prośbą o przedstawienie zdania antropologów na temat przyjęcia standardów rozwojowych WHO dla dzieci i młodzieży w wieku 5-19 lat.

Zarząd Główny PTA pozytywnie zaopiniował propozycję powołania stosowanej komisji. Na przewodniczącego komisji zaproponowano Pana prof. Joachima Cieślika, który wspólnie z zaproszonymi do współpracy antropologami zajmującymi się tą problematyką, wypracuje i przedstawi członkom PTA stanowisko antropologów w omawianej kwestii.

6. Dr Magdalena Skrzypczak, skarbnik Towarzystwa, przedstawiła stan finansów Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Niestety, pomimo licznych apeli, nadal wielu członków od lat zalega z płatnościami składek.

Przewodnicząca Polskiego Towarzystwa Antropologicznego prof. dr hab. Maria Kaczmarek, dziękując wszystkim uczestnikom, zamknęła posiedzenie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego.

Ponadto, Prezydium zakończyło postępowanie związane z wpisem do Sądu zmodyfikowanej wersji statutu PTA. Statut został opublikowany w 72 tomie *Anthropological Review*, który ukazał się w grudniu 2009 roku i obowiązuje od 2010 roku.

Maria Kaczmarek i Anita Szwed

NOMINACJE PROFESORSKIE

W dniu 3 marca 2010 roku, z rąk Prezydenta Lecha Kaczyńskiego, nominacje profesorską otrzymała Pani **Profesor Maria Chrzanowska** z Katedry Antropologii Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie.

Były to ostatnie nominacje osobiście wręczane przez Prezydenta Lecha Kaczyńskiego przed katastrofą w Smoleńsku.

Szanowna Pani Profesor,
z radością przyjęliśmy wiadomość o uzyskaniu przez Panią tytułu profesora.
W związku z tym ważnym osiągnięciem naukowym,
pragniemy złożyć gratulacje i życzyć Pani Profesor dalszych sukcesów
w pracy naukowej oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Przewodnicząca i członkowie Zarządu Głównego
oraz pozostali członkowie Polskiego Towarzystwa Antropologicznego

ODESZLI OD NAS....

dr Grzegorz Nowicki (1935 – 2009)

- WSPOMNIENIE -

Dr Grzegorz Nowicki urodził się 7.02.1935 r. w Łęgniszewie k. Kcyni (obecnie województwo kujawsko-pomorskie). Edukację rozpoczął w Liceum Pedagogicznym w Wągrowcu. Tam też zaczął uprawiać sport – początkowo na szczeblu powiatowym w biegach na 400 i 800 m. Po ukończeniu I klasy w Liceum Pedagogicznym przeniósł się do Liceum Ogólnokształcącego w Kcyni, które ukończył w 1954 r. W czasie nauki czynnie uprawiał lekkoatletykę i był reprezentantem szkoły na wszystkich dystansach biegowych – począwszy od 60 m, a skończywszy na 1000 m. W 1953 r. wygrał Okręgową Spartakiadę Młodzieży w Toruniu w biegu na 100 m., dzięki czemu wziął udział w Centralnej Spartakiadzie Młodzieży we Wrocławiu, gdzie zajął III miejsce. Na kolejnej Spartakiadzie w Poznaniu startował w sztafecie olimpijskiej na 800 m.

W latach 1954-58 studiował na Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Zgodnie z zainteresowaniami nadal uprawiał lekkoatletykę - początkowo pod kierunkiem B. Lipskiego, a następnie trenera W. Druźbiaka. Specjalizował się w biegu na 400 m. Najlepsze wyniki osiągał w latach 1955-57 (100 m - 11,4 s; 200 m - 22,7 s; 400 m - 48,8 s; 800 m - 1:57,8 min; 1000 m - 2:32,6 min). Przez cały okres studiów startował w barwach AZS-AWF Warszawa. Ważniejsze zawody, w których brał udział to: Uniwersjada w Pradze, Memoriał im. J. Kusocińskiego, Mistrzostwa Polski, Akademickie Mistrzostwa Polski, Mistrzostwa Warszawy. Dwukrotnie był Akademickim Mistrzem Polski w sztafecie 4x400 i Wicemistrzem Warszawy na dystansie 400 m. Pracę magisterską n.t. „Rozwój lekkiej atletyki w woj. bydgoskim” napisał pod kierunkiem prof. Zygmunta Pabisia i obronił w 1958 r.

Po ukończeniu studiów pracował kolejno: w latach 1958-63 w Liceum Ogólnokształcącym w Strzelnie jako nauczyciel wychowania fizycznego, 1963-64 w Państwowym Zakładzie Wychowawczym w

Szubinie jako wychowawca, 1964-66 w Technikum Ekonomicznym w Szubinie jako nauczyciel wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, 1966-80 w Kuratorium Oświaty i Wychowania w Bydgoszczy jako wizytator szkół w zakresie wychowania fizycznego i sportu szkolnego, 1980-91 w Instytucie Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych w Warszawie - Oddział w Bydgoszczy na stanowisku adiunkta, 1991-2000 w Wyższej Szkole Pedagogicznej, później Akademii Bydgoskiej w Bydgoszczy na stanowisku adiunkta (wykładał teorię i metodykę wychowania fizycznego), od 2000 w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy na stanowisku profesora nadzwyczajnego (prowadził wykłady z biomedycznych podstaw rozwoju i wychowania oraz edukacji zdrowotnej).

Współpracował z Akademią Wychowania Fizycznego w Poznaniu, a ściślej z antropologiem – prof. Zbigniewem Drozdowskim. Efektem tego było uzyskanie stopnia naukowego doktora. Jako badacz z dużą konsekwencją przez wiele lat śledził przemiany zachodzące w rozwoju fizycznym dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz uwarunkowania tych procesów w regionie kujawsko-pomorskim. Dzięki jego pracy naukowej region ten posiada dziś doskonałą dokumentację międzypokoleniowych przemian w zakresie rozwoju biologicznego.

Prócz badań wiążących się z auksologią interesował się edukacją zdrowotną i promocją zdrowia. Brał udział w pracach m.in. Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w Warszawie, Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego i Polskiego Stowarzyszenia Naukowego Animacji Rekreacji i Turystyki w Poznaniu. Jest autorem 13 książek i 141 artykułów opublikowanych w kraju i za granicą. Wypromował ponad 350 licencjatów i magistrów.

Związany był ze sportem szkolnym i działał na rzecz jego rozwoju. Pełnił między innymi, funkcję członka Zarządu Głównego Szkolnego Związku Sportowego w Warszawie i wiceprzewodniczącego Zarządu Okręgowego Szkolnego Związku Sportowego w Bydgoszczy.

Za działalność dydaktyczną został odznaczony Medalem Komisji Edukacji Narodowej, a także odznaczeniami resortowymi m.in.: Złotą Odznaką Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej, Medalem za Zasługi w rozwoju Sportu Szkolnego z okazji XXX-lecia SZS, Honorową Odznaką Przyjaciół Harcerstwa, Odznaką 100-lecia Sportu Polskiego. Otrzymał „Dyplom uznania za szczególne zasługi w rozwoju sportu na terenie województwa bydgoskiego” oraz nagrodę wojewody bydgoskiego za pracę naukową pt. „Tendencje rozwojowe sprawności fizycznej dzieci i młodzieży woj. bydgoskiego” – w uznaniu jej praktycznego znaczenia dla rozwoju gospodarki i kultury Ziemi Bydgoskiej. Za szczególne osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze i naukowo-badawcze otrzymał nagrodę Ministra Oświaty i Wychowania oraz nagrodę Dyrektora Instytutu Kształcenia Nauczycieli w Warszawie.

Odszedł po 2-letniej walce z ciężką chorobą w dniu 25.12.2009 r.

Rafał Nowicki

SPRAWOZDANIA Z KONFERENCJI I SPOTKAŃ NAUKOWYCH

Międzynarodowa Konferencja Naukowa European Human Behaviour & Evolution Association

W dniach 25 –27 marca, odbyła się we Wrocławiu międzynarodowa konferencja naukowa towarzystwa European Human Behaviour and Evolution Association (EHBEA). Organizatorami konferencji był Zakład Antropologii PAN oraz Katedra Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego, a konferencji przewodniczył prof. Bogusław Pawłowski. Konferencja odbyła się pod honorowym patronatem Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego i pod medialnym patronatem „Gazety Wyborczej”.

W konferencji uczestniczyło ponad 150 uczonych z 25 krajów, którzy prezentowali wyniki badań nt. złożoności ludzkich zachowań w perspektywie ewolucyjnej. Wsparcia finansowego udzielili konferencji: **Samorząd i Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Instytut Galtona z Wielkiej Brytanii, Uniwersytet Wrocławski, a w tym Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii UWr.**

Ceremonia otwarcia:

Prof. Bogusław Pawłowski fot. Z.L ewandowski

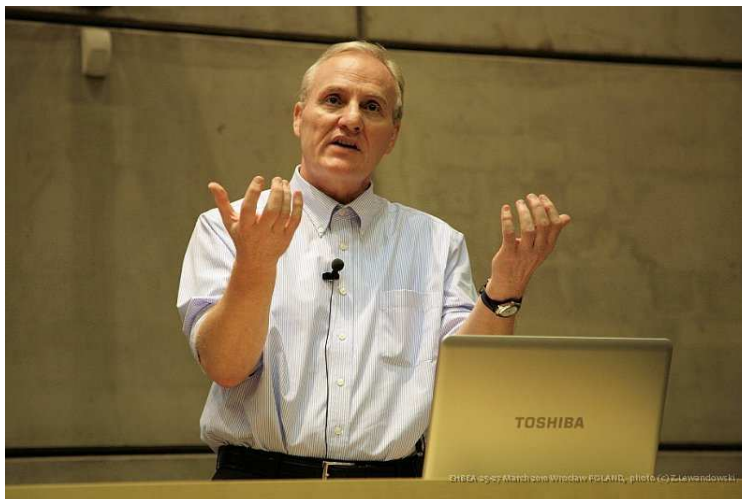

na pierwszym planie członkowie Komitetu Naukowego EHBEA, od lewej: Lisa DeBruine, Daniel Fessler, Kevin Laland, Rebecca Sear i Tom Dickens fot. A. Szagda

EHBEA jest międzynarodową organizacją zrzeszającą uczonych zajmujących się biologią ewolucyjną, antropologią biologiczną, ekologią behawioralną człowieka, psychologią ewolucyjną, ewolucją kultury oraz neuroekonomią. Interdyscyplinarny charakter Towarzystwa odzwierciedlał program konferencji, na której ogłoszono 6 referatów plenarnych, 42 referatów regularnych oraz zaprezentowano 65 plakatów.

Referaty plenarne wygłosili prof. Josep Call (Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology), prof. Ernst Fehr (Institute for Empirical Research for Economics, University of Zurich), prof. Daniel Fessler (Department of Anthropology, University of California), prof. Stephen Shennan (Institute of Archaeology, University College London) prof. Eckart Voland (Center for Philosophy and

Foundations of Science, University of Giessen) oraz dr Alexandra Alvergne (University of Sheffield, Department of Animal and Plant Sciences, UK). Warto przy tym podkreślić, że **prof. Ernst Fehr był w 2009 r. nominowany do nagrody Nobla z ekonomii**. Zgodnie z ideą multidyscyplinarości EHBEA, każdy z zaproszonych plenarnych gości, wygłosił referat z dotyczący innej sfery badań naukowej (np. psychologii ewolucyjnej, ekologii behawioralnej człowieka, prymatologii czy neuroekonomii).

Prof. Ernst Fehr w trakcie wykładu plenarnego 'Evolutionary Foundations of Strong Human Altruism – An Empirical Test' fot. Z. Lewandowski

W pierwszym dniu konferencji, Daniel Fessler mówił o ewolucyjnych uwarunkowaniach emocji, a Lisa DeBruine (University of Aberdeen) o międzykulturowych badaniach preferencji męskich rysów twarzy w zależności od przeciętnego stanu zdrowia w danym kraju. Okazało się, że im gorszy stan zdrowotny populacji tym silniej kobiety preferują mężczyzn o zmaskulinizowanych cechach twarzy. Oznaczać to może, że w trudnych warunkach ekologicznych, kobiety przywiązują większe znaczenie do jakości biologicznej potencjalnych partnerów, a w konsekwencji i do jakości biologicznej przyszłego potomstwa. Pierwszego dnia konferencji dyskutowano też na przykład o strategiach historii życiowych i płodności. Paul Mathews i Rebecca Sear z London School of Economics, przedstawili wyniki badań nad wpływem obecności krewnych na wiek urodzenia pierwszego dziecka w populacji brytyjskiej. Okazało się, że jeśli wśród bliskich przyjaciół kobiety jest więcej jej krewnych i mieszkają oni stosunkowo blisko niej, kobieta wcześniej decyduje się na urodzenie pierwszego dziecka. Może to świadczyć o tym, że nawet we współczesnym społeczeństwie o względnie niskiej dzietności, obecność bliskich krewnych pozytywnie wpływa na historię reprodukcyjną kobiety. Ci sami autorzy w drugim dniu konferencji opowiedzieli o pozytywnym wpływie teściów na wiek urodzenia pierwszego dziecka oraz o wpływie rodziców kobiety na ten wiek (np. w krajach rozwijających się, obecność ojca kobiety związana jest z

wcześniejszym macierzyństwem, a w krajach rozwiniętych jest odwrotnie). Najwyraźniej teściowie, niezależnie od kosztów wiążących się z ciążą dla ich synowej, naciskają na posiadanie większej liczby dzieci, natomiast rodzice kobiety, mają na uwadze optymalizację czasu rodzenia oraz ewentualne zagrożenia dla ich córki, a te mogą zależeć od warunków środowiska. Z kolei Charlotte Stormer (Uniwersytet w Giessen) ustaliła na podstawie niemieckich ksiąg parafialnych z XVIII i XIX wieku (populacja Krummhorn), że posiadanie starszego rodzeństwa tej samej płci negatywnie wpływało na liczbę potomstwa i długość trwania ich życia osób urodzonych w kolejności jako drugie. Wskazuje to na rywalizację rodzeństwa tej samej płci o inwestycje rodzicielskie. Na podstawie fińskich ksiąg parafialnych z tego samego okresu, zespół pod kierunkiem Jenni Pettay z Uniwersytetu w Turku ustalił natomiast, że pomimo społecznie narzuconej monogamii w Finlandii, istniało większe zróżnicowanie dzietności mężczyzn niż kobiet. Wynikało ono z większej śmiertelności mężczyzn przed wejściem w okres reprodukcji oraz wyższymi szansami owdowiałych mężczyzn niż kobiet na ponowne założenie rodziny. W pierwszym dniu konferencji odbyła się również pierwsza sesja plakatowa w Sali Czekanowskiego Collegium Anthropologicum przy Kuźniczej 35, a wieczorem przyjęcie powitalne w Oratorium Marianum. Uczestnicy podkreślali piękno sali, w której odbyło się przyjęcie oraz wykwinność menu. Atmosferę spotkania uprzyjemnił kwartet smyczkowy, a dodatkową atrakcję wieczoru stanowiła możliwość zwiedzania Wieży Matematycznej.

Drugi dzień konferencji rozpoczął prof. Stephen Shennan z Instytutu Archeologii (University College London) wykładem na temat biologicznego podłoża nierówności społecznych. W oparciu o dane archeologiczne zademonstrował w jaki sposób kumulowanie zasobów i jego wpływ na liczbę pozostawionego potomstwa doprowadziły do wytworzenia stratyfikacji społecznych. Tematem kolejnego plenarnego wykładu ogłoszonego przez prof. Ernsta Fehra było ewolucyjne podłoże recyprokalnego (zwrotnego) altruizmu. W celu weryfikacji hipotez o pochodzeniu altruizmu, Fehr przeprowadził interesujące eksperymenty w pierwotnych społecznościach Papui Nowej Gwinei. Ustalił, że wbrew powszechnemu przekonaniu, ludzie odwzajemniają altruizm również osobom z innych, odległych grup, a psychologiczne podłoże altruizmu niekoniecznie musi być związane z reputacją osobnika.

Na konferencji zaprezentowano też wiele wyników badań na temat różnych aspektów postrzegania twarzy. Na przykład, czy na podstawie twarzy ludzie mają zdolność rozpoznawania krewnych, czy poziom maskulinizacji twarzy ma wpływ na poziom zaufania jakim darzymy daną osobę, czy atrakcyjność twarzy ma związek z jakością systemu immunologicznego osobnika (weryfikacja hipotezy związku atrakcyjności z „dobrymi genami”) i czy atrakcyjność twarzy męskiej związana jest z poziomem androgenów lub kortyzolu. Susanne Huber i Martin Fieder z Uniwersytetu w Wiedniu badali zależności sukcesu reprodukcyjnego od miesiąca urodzenia (np. na półkuli północnej mężczyźni urodzeni w miesiącach jesiennych, a kobiety w letnich, mają średnio mniej dzieci) i próbowali odpowiedzieć na pytanie o przyczyny tej zaskakującej zależności. Jedną z sesji dotyczyła seksualnych strategii i preferencji kobiet. Przedstawiono na niej na przykład wyniki

badan na temat rónic w zachowaniach seksualnych miêdzy kobietami zażywającymi i nie zażywającymi pigułki antykoncepcyjne oraz badania weryfikujące hipotezê „łowienia przez kobiety dobrych genów” na podstawie parametrów urodzeniowych dzieci poczętych w związkach krótkotrwałych lub w efekcie zdrady. Markus Rantala z Finlandii opowiadał o preferencjach kobiet w stosunku do męskiego owłosienia oraz o tym, czy preferencje te zmieniają się w trakcie cyklu menstruacyjnego. Anna Ziomkiewicz z Zakładu Antropologii PAN mówiła o możliwych hormonalnych uwarunkowaniach skłonności do dominacji w interakcjach społecznych. U kobiet o względnie wysokim stężeniu estradiolu w stosunku do wolnego testosteronu obserwowano mniejszą skłonność do dominacji niż u kobiet mających niski stosunek estradiolu do testosteronu.

Dr Anna Ziomkiewicz wygłaszająca referat fot. Z. Lewandowski

W poszukiwaniach ewolucyjnych korzeni ludzkich zachowań i zdolności poznawczych bardzo przydatne są badania prowadzone na małpach człekokształtnych. Z tego powodu nie zabrakło na konferencji również referatów prymatologicznych. Prof. J. Call z Primate Center w Lipsku wygłosił referat plenarny na temat zdolności do przewidywania (planowania) oraz cierpliwości u małp. Uczeni z Uniwersytetu w St. Andrews w Szkocji przeanalizowali natomiast potencjalne przyczyny wydawania dźwięków w czasie zachowań kopulacyjnych lub w czasie wzajemnego pocierania genitaliów (zachowanie homoseksualne) u samic szympansa karłowatego (bonobo). Stwierdzili, że zachowania te mają charakter strategiczny – sygnalizują rangę partnera (samca lub samicy) seksualnego.

Innym zagadnieniem przewijającym się wśród wystąpień konferencyjnych były inwestycje rodzicielskie. Alexandra Alvergne z Uniwersytetu w Sheffield mówiła o ewolucyjnych i proksymalnych czynnikach warunkujących międzypopulacyjne różnice w stopniu zaangażowania ojców w opiece nad dzieckiem. Dr Alvergne próbowała odpowiedzieć na pytanie od jakich społecznych, ekologicznych i hormonalnych czynników zależy opieka ojcowska, jaki ma ona wpływ na rozwój dziecka i jego późniejszy sukces reprodukcyjny oraz o tym, dlaczego ojcowskie inwestycje są tak duże w społeczeństwach zachodnich. Za swoje badania dr Alvergne została wyróżniona nagrodą „New Investigator Award” przyznawaną przez Towarzystwo wyróżniającym się młodym naukowcom. W innym referacie, uczeni z Niemiec i Kanady prezentowali wyniki badań

nad konsekwencjami utraty rodzica i ponownego wstąpienia w związek małżeński żyjącego rodzica dla dziecka w XVII do XIX wieku w Niemczech i Kanadzie. Jedną z ostatnich sesji dotyczyła doboru płciowego u człowieka pod względem wysokości ciała, istnienia doboru antagonistycznego ze względu na płciowo zróżnicowane preferencje co do wysokości ciała potencjalnego partnera oraz związku między siłą statyczną dłoni osób w starszym wieku a ich sukcesem reprodukcyjnym. Na podstawie danych z kilkunastu krajów, Thomas Pollet z Holandii, który prezentował ten ostatni referat, ustalił że istnieje dodatni związek między dietnością a siłą dłoni mężczyzn.

Na konferencji zaprezentowano również wiele ciekawych plakatów, przy których zarówno pierwszego, jak i drugiego dnia gorąco i długo dyskutowali uczestnicy konferencji.

Konferencja European Human Behaviour and Evolution Association stanowiła niejako kontynuację obchodów Roku Darwina i bardzo się cieszę, że mogliśmy ją zorganizować. Wszystkie docierające do organizatorów opinie uczestników konferencji są bardzo pozytywne i to zarówno ze względu na bardzo wysoki poziom naukowy prezentowanych referatów i plakatów, czyli bardzo dobry program konferencji (wszystkie nadesłane abstrakty przeszły rygorystyczną procedurę recenzji przez 3 recenzentów i tylko ok. 45 proc. najlepszych nadesłanych streszczeń zaakceptowano jako konferencyjne referaty), jej organizację, jak i ze względu na nieodparty urok Wrocławia oraz Uniwersytetu Wrocławskiego.

Chciałbym serdecznie podziękować wszystkim członkom Komitetu Organizacyjnego zarówno z Zakładu Antropologii PAN jak i z Katedry Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz wszystkim studentom wolontariuszom i instytucjom, które przyczyniły się do organizacyjnego i merytorycznego wysokiego poziomu tej międzynarodowej konferencji!

Wszystkim zainteresowanym, polecam książkę abstraktów, którą można znaleźć na stronie <http://www.antro.pan.wroc.pl/ehbea2010/Conference%20book>.

Strona towarzystwa EHBEA: www.ehbea.com

Bogusław Pawłowski

The reception party fot. Z. Lewandowski

Organizatorzy konferencji fot. Z. Lewandowski

W dniach 20-22 maja 2010 roku w Kielcach odbyło się Międzynarodowe Forum „Zdrowie i Długowieczność”. Organizatorami Forum byli: Wydział Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach, Fundacja Dla Rozwoju Chirurgii, Świętokrzyskie Centrum Onkologii, Miasto Kielce, Świętokrzyska Izba Pielęgniarek i Położnych w Kielcach, Stowarzyszenie Promocji Zdrowia Qigong - Lecący Żuraw oraz Polskie Stowarzyszenie Zdrowotne Qigong. Patronat Honorowy nad Forum objęli Minister Zdrowia oraz World Health Organization - Biuro WHO w Polsce.

Komitetowi Naukowemu Konferencji przewodniczył Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu UJK w Kielcach prof. zw. dr hab. n. med. Stanisław Głuszek, Komitetowi Organizacyjnemu - prof. nadzw. dr hab. Grażyna Nowak-Starz, Prodziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu UJK w Kielcach.

Celem Forum było propagowanie idei zdrowego trybu życia w kontekście starzenia się społeczeństw, wymiana poglądów i doświadczeń oraz przedstawienie wyników badań naukowych na temat funkcjonowania człowieka w zdrowiu i chorobie.

Zaproszenie do udziału w Kongresie przyjęli wybitni przedstawiciele nauk o zdrowiu i nauk biologicznych z Europy, Chin, Rosji, Japonii, USA, m.in. profesorowie: Zhenguo Wang – Director of Zhenguo Integrated Medicine Yumor Hospital, Beigjng, Koichi Nariyama – Osaka Sangyo University, Timo Hakulinen – The International Agency for Research on Cancer. Polskie ośrodki naukowe reprezentowali m.in. prof. Maria Kaczmarek z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, prof. Sławomir Koziół - PAN Wrocław, prof. Edward Mleczko – AWF Kraków, prof. Halina Worach-Kardas i prof. Irena Maniecka-Bryła – Uniwersytet Medyczny w Łodzi, prof. Teresa Kulik i prof. Irena Wrońska - Uniwersytet Medyczny w Lublinie.

Obrady odbywały się w kilku sesjach tematycznych m.in.: auksologicznej, gerontologicznej, klinicznej, fizjoterapeutycznej oraz pielęgniarskiej. Tematyka prezentowanych prac koncentrowała się głównie wokół nowych koncepcji zwalczania chorób nowotworowych, programów fizjoterapeutycznych wpływających na poprawę sprawności funkcjonalnej oraz optymalnego modelu aktywności ruchowej dla osób starszych. Przedstawiono także charakterystykę symptomów klimakterycznych w ujęciu biokulturowym; kulturowe i behawioralne aspekty długowieczności oraz inne problemy medyczne, psychologiczne, społeczne i ekonomiczne związane z procesem starzenia się. Na podkreślenie zasługuje interdyscyplinarne podejście do tematyki funkcjonowania człowieka w okresie starości prezentowane przez uczestników kongresu. Komitet Naukowy i Organizacyjny zaprosił do współpracy w rozpowszechnianiu wyników prezentowanych prac znaczące czasopisma krajowe i zagraniczne.

Atrakcją Forum stanowiły warsztaty z udziałem gości zagranicznych oraz imprezy towarzyszące, propagujące niekonwencjonalne metody wzmacniania zdrowia poprzez zastosowanie takich form aktywności jak: Qigong, Tai-Chi, Joga.

Qigong jest jednym z systemów ćwiczeń stosowanych na szeroką skalę w Chinach już od kilku tysięcy lat. Są to ćwiczenia relaksacyjne i regeneracyjne, które przez całe wieki zapewniały mieszkańcom Chin dobrą kondycję fizyczną i psychiczną. Są one wykorzystywane w medycynie

chińskiej jako terapia wspomagająca przy leczeniu nadciśnienia tętniczego, niewydolności krążenia, zaburzeń pamięci i koncentracji, obniżeniu odporności, występowaniu zmian zwyrodnieniowych w układzie kostno-stawowym, zmian starczych w układzie hormonalnym oraz w terapii chorób nowotworowych.

Qigong jest też doskonałą formą gimnastyki porannej. Przekonali się o tym uczestnicy Forum, którzy skorzystali z zaproszenia Wiceprezydenta Miasta Kielce, wielkiego sympatyka i propagatora Qigongu i codziennie o 6.30, meldowali się na dziedzińcu hotelowym w sportowych strojach, by zgłębiać tajniki chińskich sposobów na zdrowie i długowieczność.

Wszystkim przybyłym na nasz kongres bardzo gorąco dziękujemy, za interesujące wykłady, dyskusję, zaangażowanie i ciepłe słowa kierowane pod naszym adresem, podkreślające i doceniające wysiłek włożony w jego organizację.

Grażyna Nowak-Starz

Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego MFZiD

Małgorzata Markowska

Członek Komitetu Organizacyjnego MFZiD

Edyta Suliga

Sekretarz Świętokrzyskiego Oddziału PTA

Pokaz Qigong

forma Lecący Żuraw i forma Sześć Tajemnych Słów dla mieszkańców Kielc na Placu Artystów i w trakcie sesji plenarnej - grupa dr n. med. Pawła Półroli (fot 2).

Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu

Toruńskie Spotkania Paleopatologiczne

Zakład Antropologii
Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska

W dniach 22-23 kwietnia bieżącego roku w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika odbyły się II Toruńskie Spotkania Paleopatologiczne. Tematem tegorocznych warsztatów były *„Zmiany degeneracyjne stawów oraz szkieletowe markery obciążeń biomechanicznych w pradziejowych i wczesnohistorycznych populacjach ludzkich”*. W „Spotkaniach” wzięło udział ponad 30 naukowców reprezentujących większość ośrodków w Polsce, w których prowadzone są badania tego typu lub pokrewne. Wśród nich znaleźli się zarówno antropolodzy, jak i lekarze zainteresowani tą problematyką. Wygłoszono 11 referatów i zaprezentowano 1 plakat.

„Toruńskie Spotkania Paleopatologiczne” zorganizował po raz drugi Zakład Antropologii Instytutu Ekologii i Ochrony Środowiska UMK, wychodząc naprzeciw potrzebie, stworzenia miejsca prezentacji wyników badań oraz forum dyskusyjnego dla wszystkich zainteresowanych odtwarzaniem struktury schorzeń i stanu zdrowia dawnych populacji ludzkich. Toruńskie Spotkania Paleopatologiczne adresowane są do wszystkich, tych, którzy chcieliby zapoznać się z metodyką badań oraz podstawami diagnostyki różnicowej wybranych schorzeń na materiale kostnym, a także do młodych badaczy, którzy pragną rozpocząć badania na tym polu i chcą skorzystać z doświadczeń starszych Kolegów. Dlatego też zaproponowano formułę, która nastawiona jest głównie na dialog pomiędzy uczestnikami i krytyczną ocenę przedstawianych wyników badań, w praktycznie nieskrępowanej czasem, merytorycznej dyskusji. W oparciu o bogatą kolekcję osteologiczną Zakładu Antropologii IEiOŚ UMK stworzono też możliwość bezpośredniego zapoznania się z omawianymi zmianami chorobowymi na szkielecie ludzkim. Namacalnym i ważnym dla promocji tematyki, pokłosiem „Spotkań Paleopatologicznych” mają być także wydawane drukiem prace naukowo-badawcze, które były przedstawione w trakcie warsztatów.

Niebawem ukarzą się w recenzowanym wydawnictwie materiały z pierwszych „Spotkań”, które w chwili obecnej są na etapie składu edytorskiego.

Po pierwszych warsztatach, które miały miejsce rok wcześniej, i których tematyka była bardziej ogólna („Czynniki biokulturowe i ich wpływ na stan zdrowia populacji ludzkich w średniowieczu”), postanowiono w kolejnych edycjach koncentrować się wyłącznie na zagadnieniach szczegółowych i wybranych grupach zmian patologicznych. Taki charakter warsztatów ma zbliżyć je, do rozciągniętego w czasie, „kursu paleopatologicznego”, który da podstawy do w miarę swobodnego poruszania się w szeroko pojętej tematyce badań nad stanem zdrowia, a zarazem uświadomi uczestnikom wszystkie ograniczenia i problemy związane z badaniami konkretnych grup i jednostek chorobowych. Organizatorom przyświeca też idea integracji środowiska antropologów i lekarzy specjalistów zainteresowanych tą problematyką. Pozwoli to na podejmowanie owocnej współpracy pomiędzy biologami i klinicystami.

Można też dodać, że zarówno w pierwszej jak i drugiej edycji „Spotkań” aktywnie uczestniczyła pani prof. dr hab. Judyta Julia Gładykowska-Rzeczycka, która jest z wykształcenia zarówno antropologiem i lekarzem, a także jest nestorką polskiej paleopatologii o ogromnym doświadczeniu badawczym.

Kolejne III Toruńskie Spotkania Paleopatologiczne odbędą się w przyszłym roku także w miesiącu kwietniu. Ich tematem przewodnim będą choroby infekcyjne. Wszystkich zainteresowanych serdecznie zapraszamy.

Tomasz Kozłowski

Spis referatów zaprezentowanych podczas dwóch edycji „Toruńskich Spotkań Paleopatologicznych”:

I Spotkania 2009 rok:

1. A. Budnik - „Demografia historyczna i paleopatologia. Na co mogli umierać nasi przodkowie?”
2. J. Gładykowska-Rzeczycka – „Gdańszczanie – stan zdrowia w średniowieczu”
3. M. Kępa, M. Dąbrowska - „Dymorfizm płciowy jako wyznacznik kondycji biologicznej mieszkańców wczesnośredniowiecznej Polski południowej”
4. T. Kozłowski, N. Głowacka, M. Krajewska, A. Drozd – „Zmiany patologiczne na kościach średniowiecznych mieszkańców Torunia”.
5. B. Kwiatkowska, J. Szczurowski – „Zmiany pourazowe średniowiecznych czaszek z Wrocławia”
6. A. Gawlikowska-Sroka – „Ocena asymetrii fluktuacyjnej czaszek średniowiecznych z różnych stanowisk archeologicznych jako miernik homeostazy rozwojowej populacji”
7. I. Teul – „Pneumatyzacja wyrostka sutkowatego kości skroniowej jako miernik oceny kondycji zdrowotnej populacji ludzkich w średniowieczu”
8. E. Dzięciołowska-Baran – „Schorzenia laryngologiczne występujące w średniowiecznych populacjach z różnych stanowisk archeologicznych”

9. A. Budnik; K. Ortarzewska – „Spina bifida occulta a asymetria fluktuacyjna w średniowiecznej populacji z Ostrowa Lednickiego”
10. M. Senator – „Antropologiczna analiza zjawiska okypitalizacji pierwszego kręgu szyjnego na przykładzie czaszki z Twardogóry (XVI w.) - południowa Polska”
11. A. Pudło – „Cribra orbitalia w materiale kostnym z średniowiecznego Gdańska”
12. A. Tomaszewska – „Zmiany patologiczne a warunki życia na podstawie populacji szkieletowej z ul. Wyszyńskiego we Wrocławiu (XV- XVIII w.)”
13. H. Głąb, M. Kępa - „Wybrane zmiany patologiczne zaobserwowane na szkieletach pochodzących z wczesnośredniowiecznego cmentarzyska w Sanoku, stan. Wzgórze Zamkowe”
14. P. Dąbrowski, D. Nowakowski – „Ultrastrukturalny obraz szkliwa zębów stałych wśród przedstawicieli średniowiecznych populacji”.
15. L. Cymek, J. Rożnowski, F. Rożnowski – „Szczątki kostne "schorowanego" mężczyzny wydobyte na średniowiecznym cmentarzysku w ruinach kościoła pw Św. Katarzyny w Bytowie, woj. pomorskie”.

II Spotkania 2010 rok:

1. J. Gładykowska-Rzeczycka – „Zmiany degeneracyjne w kręgosłupie: podział, etiologia, patogeneza, diagnoza”
2. A. Budnik, K. Białas – „Choroby układu ruchu w historycznych zapisach metrykalnych”
3. M. Kępa, M. Sztaba, A. Wrębiak, K. Szostek, H. Głąb, - „Kondycja biologiczna i wyznaczniki stresu mięśniowo-szkieletowego mieszkańców wczesnośredniowiecznego Krakowa (Plac Szczepański)”
4. A. Mysza – „Wyznaczniki stresu mięśniowo-szkieletowego w późnośredniowiecznej populacji z Łęka”
5. I. Teul – „Obciążenia biomechaniczne stawu skroniowo-żuchwowego w pradziejowych i wczesnohistorycznych populacjach ludzkich”
6. T. Kozłowski, A. Drozd, M. Krajewska – „Częstość i ekspresja zmian degeneracyjnych stawów barkowego i biodrowego w wtrąconych populacjach ludzkich z okresu średniowiecza i czasów nowożytnych”
7. T. Kozłowski – „Epidemiologia zmian zwyrodnieniowo-degeneracyjnych kręgosłupa w średniowiecznych populacjach ludzkich z obszaru Europy środkowo-wschodniej”
8. B. Kwiatkowska, D. Nowakowski, J. Szczurowski – „Zmiany degeneracyjne kręgów wśród mieszkańców Wrocławia między XII a XVII w.”
9. A. Gawlikowska-Sroka – „Zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa jako wyznacznik warunków socjo-ekonomicznych populacji średniowiecznej z Gorzowa Wielkopolskiego”
10. E. Dzieciółowska-Baran – „Ocena dymorfizmu występowania zmian zwyrodnieniowych i zniekształcających w obrębie kręgosłupa w populacji średniowiecznej z Gorzowa Wielkopolskiego”
11. A. Tomaszewska, D. Nowakowski – „Zmiana patologiczna stawu barkowego u osobnika z cmentarza przy ul. Wyszyńskiego we Wrocławiu”

Kim jesteś człowieku? – Funeralia Lednickie, spotkanie 13

W dniach 12-13 maja br. na terenie Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy odbyły się trzynaste warsztaty archeologiczno-antropologiczne *Funeralia Lednickie*. Początki Funeraliów sięgają 1999 roku. Inicjatorami tych spotkań są archeolodzy z Poznańskiego Oddziału Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich, a niemal od samego początku do organizacji włączyły się – Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy i Polskie Towarzystwo Antropologiczne.

Funeralia każdego roku podejmują inną tematykę, ale zawsze jest ona związana z badaniami cmentarzysk. Problem nie dotyczy tylko badań terenowych, metodyki tych badań czy metodologii obu wiodących dziedzin. Swą tematyką obejmują zagadnienia szeroko rozumianych zagadnień kulturowych łączących się ze sposobami chowania zmarłych, obrzędowością, zwyczajami sepulkralnymi. Ważnym aspektem tych spotkań są zagadnienia związane z interpretacją badań cmentarzysk, oraz możliwość prezentacji najnowszych odkryć i metod badawczych. Od samego początku organizowania Funeraliów starano się nie ograniczać zarówno chronologii jak i terytoriów stawianych problemów.

Tematyka trzynastych Funeraliów oscylowała wokół zagadnień związanych z interpretacją. Przed uczestnikami postawiono szereg pytań odnośnie możliwości identyfikacji (etnicznych, zawodowych, społecznych) odsłanianych pochówków, a także zainicjowano dyskusję wokół podstaw rekonstrukcji struktur społecznych, statusu majątkowego czy pozycji społecznej.

W Funeraliach 2010 roku wzięło udział ponad 120 uczestników. Obok archeologów i antropologów byli także historycy, antropolodzy kultury, językoznawcy, filozofowie, socjologowie, reprezentanci nauk medycznych, fizycy, chemicy. Spośród bardzo licznych zgłoszeń do programu 13 Funeraliów zaklasyfikowano 38 referatów, wygłoszonych w ramach 5 sesji: „*Poszukiwanie osobowości*”, „*Poszukiwanie osoby*”, „*Szukając człowieka*”, „*Kim byliśmy*”, „*Kim jesteśmy*”. Referujący reprezentowali ośrodki uniwersyteckie, muzea, instytuty badawcze Polski, Czech i Ukrainy. Na ogół wszyscy referujący mieścili się w zaproponowanej tematyce. Zaprezentowano założenia metodyczne postępowania badawczego, zwyczaje pogrzebowe, interpretacje odnośnie osobników, grup terytorialnych, czy społecznych, a także możliwości i próby interpretacji na podstawie przedmiotów znajdowanych wraz ze zmarłymi czy też identyfikację konkretnych postaci na podstawie sposobu i miejsca pochowania, ale także zaprezentowano możliwości wynikające z porównania źródeł historycznych z konkretnymi odkryciami. Kilka referatów dotyczyło także szerszej refleksji dotyczącej zachowań, mentalności czy sposobów działania człowieka.

Chronologicznie 13 Funeralia objęły okres od starożytności (od schyłkowego paleolitu) po czasy współczesne (II wojna światowa). Natomiast terytorialnie zaprezentowano efekty badań prowadzonych na terenie Afryki, Azji a przede wszystkim Europy Środkowej.

Jacek Wrzesiński

Prof. Wojciech Dzieduszycki, prof. Maria Kaczmarek i mgr Jacek Wrzesiński otwierają konferencję

Migawki z sali obrad: wykładowca

i słuchacze

Przyjacielskie rozmowy w przerwie między obradami.

WIADOMOŚCI Z ODDZIAŁÓW

Wrocław

Skład Zarządu PTA - Oddział wrocławski

Przewodnicząca: dr Monika Krzyżanowska (Katedra Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego)

Vice-Przewodniczący: mgr Stanisław Gronkiewicz (Zakład Antropologii PAN)

Skarbnik: dr Monika Łopuszańska (Zakład Antropologii PAN)

Sekretarz: dr Paweł Dąbrowski (Katedra Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego)

Oddział liczy 36 członków.

W dniach od 5 do 7 stycznia 2010 roku Katedra Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego miała zaszczyt gościć **prof. C.G. Nicholasa Mascie-Taylora** z **Department of Biological Anthropology University of Cambridge**. Podczas krótkiej, lecz bardzo owocnej wizyty obie jednostki naukowe: Department of Biological Anthropology University of Cambridge oraz Katedra Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego podpisały umowę o współpracy w ramach programu ERASMUS. Poza wymianą studentów umowa obejmuje ofertę naukową i dydaktyczną wybranych pracowników naukowych obu jednostek.

Należy dodać, iż Katedra Antropologii jest drugą jednostką w Uniwersytecie Wrocławskim i pierwszą wśród polskich instytucji antropologicznych, jaka podpisała z Uniwersytetem w Cambridge bilateralną umowę o wymianie kadry naukowej oraz studentów.

W trakcie wizyty we Wrocławiu **prof. C.G. Nicholas Mascie-Taylor** na wspólnym posiedzeniu członków Oddziału Wrocławskiego PTA oraz pracowników Zakładu Antropologii PAN wygłosił referat zatytułowany: **From Genes to Latrines**.

Kolejne spotkanie członków Oddziału Wrocławskiego PTA odbyło się 14 kwietnia 2010 roku. W pierwszej części posiedzenia prelegenci dr Paweł Dąbrowski oraz dr Wioletta Nowaczewska z Katedry Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego wygłosili referat zatytułowany: **Zęby plejstocieńskich homininów z Jaskini Stajnia**.

W dniach od 24 do 28 maja br. **prof. C.G. Nicholas Mascie-Taylor** ponownie gościł w Katedrze Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Tym razem, w ramach programu ERASMUS, **prof. Mascie-Taylor** przygotował zaawansowany kurs statystyczny obejmujący następujące zagadnienia: analizę regresji wielokrotnej, analizę regresji logistycznej oraz analizę wariancji dla pomiarów powtarzanych. Zajęcia odbywały się przez 4 dni i miały charakter seminaryjny. Wymagały od uczestników znajomości statystycznego programu SPSS. Wszyscy chętni, korzystając z własnych laptopów, analizowali konkretne przykłady zaproponowane wcześniej i przygotowane przez prowadzącego spotkania.

Prof. C.G. Nicholas Mascie-Taylor
w pierwszym dniu kursu fot. M. Krzyżanowska

Uśmiechy na zakończenie kursu to najlepszy dowód na to, że statystyka może być przyjemna
fot. M. Krzyżanowska

Publikacje:

Urbanowski M., Socha P., Dąbrowski P., Nowaczewska W., Sadakierska – Chudy A., Dobosz T., Stefaniak K., Nadachowski A. – The first Neanderthal tooth found North of the Carpathian Mountains. *Naturwissenschaften* (2010) 97: 411-415.

Kozieł S., Kretschmer W., Pawłowski B. - Tattoo and piercing as signals of biological quality. *Evolution & Human Behavior* (2010) 31: 187–192.

Monika Krzyżanowska

Udział w konferencjach:

Podczas tegorocznego **13 spotkania „Funeralia”** w Dziekanowicach dr Jacek Szczurowski przedstawił referat pt. *"Zmienność wewnątrz- i międzypopulacyjna występowania kości wstawnych szwu węglowego"*.

W dniach 28-30 kwietnia odbyła się studencka konferencja antropologiczna **„Antropologia wczoraj, dziś i jutro”** zorganizowana z inicjatywy Studenckiego Koła Naukowego Antropologów „Kostka”, działającego przy Katedrze Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Referaty zgrupowano w dwa bloki tematyczne: „Antropologia fizyczna” oraz „Psychologia ewolucyjna”.

Jak rozpoznać ząb Neandertalczyka? Co to jest linia neonatalna? Jak rekonstruuje się wygląd przyżyciowy? Co można wyczytać w oczach? To tylko kilka pytań, na które próbowali odpowiedzieć uczestnicy konferencji.

Wykład otwierający, wygłoszony przez opiekuna koła dr Jacka Szczurowskiego, przybliżył temat eksploracji oraz analizy materiału z pochówków ciałopalnych, na przykładzie prac wykopaliskowych w Miłosławicach prowadzonych przez pracowników i studentów Uniwersytetu Wrocławskiego.

Kolejne referaty dotyczyły metod odtwarzania wyglądu przyżyciowego. Klaudia Blicharska przybliżyła historię badań nad rekonstrukcjami oraz przedstawiła dokonania Wrocławskiej Szkoły Rekonstrukcji, działającej przy Katedrze Antropologii. Anna Madera przedstawiła metody zastosowania rekonstrukcji twarzy w identyfikacji kryminalistycznej.

Dużym zainteresowaniem cieszył się wykład pracowników Katedry Antropologii dr Pawła Dąbrowskiego i dr Wioletty Nowaczewskiej dotyczący zębów Neandertalczyka znalezionych w Jaskini Stajnia. Zagadnieniom odontologicznym poświęcona była także prezentacja mgr Marty Kurek z Uniwersytetu Łódzkiego dotycząca linii neonatalnej, której powstanie związane jest ze stresem okołoporodowym i zmianami ilości pierwiastków.

Blok „Psychologii ewolucyjnej” rozpoczęła prezentacja mgr Justyny Szymańczyk, która w oparciu o własne badania opowiadała o wpływie pigmentacji skóry na atrakcyjność twarzy. Następnie mgr Marcin Chrzanowski omówił biologiczne znaczenie altruizmu w oparciu o matematyczną teorię gier.

Bartłomiej Paleczny przedstawił wyniki badań dotyczących związku pomiędzy wielkością źrenic a atrakcyjnością twarzy męskich w kontekście stopnia maskulinizacji. Temat atrakcyjności kontynuowała Anna Grzelczak opowiadając o biologicznych mechanizmach doboru partnera u ludzi.

Ostatni wykład został wygłoszony przez Aleksandrę Gomułę i dotyczył związku pomiędzy stężeniem wolnego testosteronu a dominacją u kobiet.

Uczestnicy oprócz udziału w wykładach mieli także możliwość zwiedzenia Muzeum Człowieka oraz Muzeum Archeologicznego.

Anna Madera Przewodnicząca SKN „Kostka”

Jacek Szczurowski

Poznań

Skład Zarządu PTA - Oddział Poznań

Przewodnicząca: dr Magdalena Kosińska (Zakład Biologii Rozwoju Człowieka Instytut Antropologii Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Sekretarz: dr Anna Demuth (Katedra Antropologii i Biometrii Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu)

Skarbnik: dr Magdalena Krzykała (Katedra Antropologii i Biometrii Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu)

Oddział liczy 51 członków

Posiedzenia członków oddziału poznańskiego PTA

W ostatnim czasie odbyły się 3 posiedzenia członków oddziału, podczas których przedstawiono następujące referaty:

15.12.2009 r. - mgr Mariusz Weiss z Zakładu Epistemologii i Kognitywistyki Instytutu Filozofii UAM w Poznaniu wygłosił referat pt.: „ Czy istnieje przed-ludzka moralność? Rozważania na marginesie książki Fransa de Waala pt. „Primates and Philosophers”.

9.02.2010 r. - dr hab. Robert Szeklicki z Zakładu Teorii Wychowania Fizycznego i Antropomotoryki AWF w Poznaniu wygłosił referat pt.: „Aktywność fizyczna osób w starszym wieku – korzyści, wyzwania, potrzeby”.

16.03.2010 r.- prof. dr hab. Maria Kaczmarek z Zakładu Biologii Rozwoju Człowieka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wygłosiła referat pt.: „Koncepcja menopauzy w ujęciu ewolucyjnym”.

Kolokwia habilitacyjne

05.03.2010 r. - kolokwium habilitacyjne dr Katarzyny A. Kaszyckiej na Wydziale Biologii UAM. Habilitacja oparta na monografii pt: „DYMORFIZM PŁCIOWY POŁUDNIOWOAFRYKAŃSKICH AUSTRALOPITEKÓW” w sposób niezwykle interesujący przedstawia zróżnicowanie płciowe australopiteków.

Gratulujemy Pani dr Kaszyckiej uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk biologicznych i życzymy dalszych sukcesów w badaniach naukowych poświęconych australopitekom.

Udział w konferencjach

Reprezentanci różnych środowisk naukowych już po raz IX mieli okazję uczestniczyć w konferencji naukowej „Postępy w ocenie zaburzeń rozwoju fizycznego” zorganizowanej przez Zakład Fizjologii oraz Zakład Statystyki i Informatyki AWF w Warszawie, która odbyła się 14 maja br. w tym mieście. Wyniki swoich prac, na zaproszenie organizatorów, przedstawiły dr Urszula Czerniak oraz dr Magdalena Krzykała z Katedry Antropologii i Biometrii AWF w Poznaniu, wygłaszając następujące referaty: 1) U. Czerniak, A. Demuth, M. Krzykała : „Urodzeniowa masa ciała a otyłość u dzieci w wieku przedszkolnym”; 2) M. Krzykała, U. Czerniak, A. Demuth: „Ocena niedożywienia dziewcząt w wieku pokwitania w aspekcie wskaźników antropometrycznych”. Problematyka konferencji skłoniła jej uczestników do podjęcia dyskusji. Podniesiono temat związany z trudnościami wykonania pomiaru długości ciała noworodków oraz wynikającym z tego dużym błędem pomiarowym, utrudniającym na etapie badawczym dokonywanie jakichkolwiek porównań międzygrupowych. Zaprezentowane prace skomentował na koniec prof. Romuald Stupnicki, będący jednym z moderatorów konferencji. Gratulując wszystkim uczestnikom udanych wystąpień, zatrzymał się przy zagadnieniu związanym z dokonywaniem analizy występowania niskiej masy urodzeniowej wśród noworodków. Kilkakrotnie i dobitnie podkreślił konieczność łącznego rozpatrywania zarówno masy ciała, jak i długości ciała dziecka oraz konieczność stworzenia odpowiednich do tego celu norm. Konferencja była kolejną okazją do wymiany doświadczeń między przedstawicielami różnych ośrodków naukowych oraz prezentacji najnowszych osiągnięć z zakresu rozwoju fizycznego dziecka.

Dr Magdalena Kosińska i dr Blanka Mrowiska z Zakładu Biologii Rozwoju Człowieka, Instytutu Antropologii UAM wygłosiły referat pt: „Znaczenie cech morfologicznych w określeniu natężenia i ryzyka wystąpienia zespołu obturacyjnego bezdechu śródseennego” na zaproszenie organizatorów spotkania na VII Repetytorium Pulmonologicznym w Poznaniu.

28.05. 2010 r. na posiedzeniu plenarnym Komitetu Antropologii PAN dr Magdalena Kosińska wygłosiła referat pt: „Stan okołourodzeniowy noworodka jako efekt interakcji układu matka-płód-środowisko”.

7.06.2010 r. – udział członków Poznańskiego Oddziału PTA związanych z antropologią kliniczną w VII Ogólnopolskiej konferencji Naukowo-Szkoleniowej pt: „Metody statystyczne w ocenie ciśnienia tętniczego u dzieci i młodzieży” organizowanej przez Zakład Epidemiologii Katedry Medycyny Społecznej UM w Poznaniu. Tematyka konferencji związana była z zastosowaniem metod statystycznych do oceny kształtowania się ciśnienia tętniczego u dzieci i młodzieży, oceny ryzyka choroby. Warto zwrócić uwagę na liczne badania w ramach problematyki antropologii klinicznej. Kontynuacja i nowa współpraca pracowników Zakładu Biologii Człowieka z Uniwersytetami Medycznymi [poznańskim ale również zagraniczną]: Zespół obturacyjnego bezdechu sennego – charakterystyka morfologiczna osób chorych, morfologiczne uwarunkowania nasilenia choroby (dr Magdalena Kosińska, dr Anita Szwed); Ocena rozwoju dzieci urodzonych przedwcześnie oraz z masą ciała za małą w stosunku do wieku płodowego (dr Magdalena Kosińska); Ocena stanu biologicznego osób dorosłych chorych na mukowiscydozę (dr Magdalena Kosińska, dr Anita Szwed); Zaburzenia procesu wzrastania dzieci z wrodzonym przerostem kory

nadnerczy (CAH – congenital adrenal hyperplasia), ocena zjawiska w procesie leczenia. (prof. dr hab. Joachim Cieřlik, dr Zbigniew Czapla); Ocena różnorodności procesów wzrastania chorych na mukopolisacharydozę w zależności od rodzaju mutacji (prof. dr hab. Joachim Cieřlik); dr Tomasz Hanć współpraca z prof. Ulrike Ravens-Sieberer z Department of Psychosomatics in Children and Adolescents, Center for Obstetrics and Pediatrics, University Medical Center Hamburg-Eppendorf, Hamburg.

Wyróżnienia

Dr Urszula Czerniak i dr Anna Demuth z Katedry Antropologii i Biometrii AWF w Poznaniu otrzymały WYRÓŻNIENIE za pracę pt: „Poczucie jakości życia u kobiet o zwiększonej i obniżonej aktywności fizycznej” zaprezentowaną w trakcie VII Międzynarodowych Dni Fizjoterapii, które odbyły się w dniach 28-30 maja 2010 r. we Wrocławiu.

Nowi Członkowie Towarzystwa

W pierwszym kwartale 2010 r. do poznańskiego oddziału PTA wstąpił pan Marek Rafiński, długoletni sympatyk Towarzystwa Antropologicznego.

W maju i w czerwcu br. nasi członkowie, którzy wstąpili do PTA jako studenci Wydziału Biologii i Wydziału Historii UAM uzyskali absolutorium.

Magdalena Kosińska

INTERESUJĄCE PROJEKTY BADAWCZE

Polskie prace badawcze z zakresu antropologii w Çatalhöyük, Turcja.

Mija 10 lat od rozpoczęcia przez polski zespół („Team Poznań”, tzw. TP) archeologicznych prac badawczych na słynnym, wczesnoneolitycznym stanowisku w Çatalhöyük w środkowej Turcji (patrz: www.catalhoyuk.com). Od 2002 roku w pracach TP oraz „Human Remains Team” uczestniczy autor tego tekstu. Celem polskiego zespołu, którym kierują prof. prof. Arkadiusz Marciniak z UAM w Poznaniu oraz Lech Czerniak z Uniwersytetu w Gdańsku, jest rozpoznanie ostatnich faz funkcjonowania tego ośrodka osadniczego, w tym przyczyn jego upadku. W związku z tym polskie wykopy zostały założone w pobliżu kulminacji wzniesienia określanego jako tell lub wzgórze wschodnie. Jest to niedaleko miejsca pierwszych prac wykopaliskowych James’a Mellaarta, prowadzonych przez tego brytyjskiego archeologa na początku drugiej połowy XX wieku.

Badania z zakresu antropologii i bioarcheologii koncentrowały się przez ostatnie lata głównie na analizach ludzkich szczątków kostnych pozyskanych z cmentarzyska z okresu średniowiecza i początków czasów nowożytnych (groby bizantyjskie oraz muzułmańskie), a także materiałów neolitycznych odkrytych przede wszystkim w dwóch komorach (space 248 oraz 327). Należy zwrócić uwagę, że na stanowisku w Çatalhöyük obecne są również bogate materiały pochodzące nie tylko z czasów młodszej epoki kamienia. Spotykane są również relikty hellenistyczne, rzymskie, a nawet średniowieczne i nowożytne. Ślady ludzkiej aktywności w tym miejscu nie urywają się zatem wraz z opuszczeniem osady przez jej enigmatycznych, najwcześniejszych założycieli.

Zarówno materiały szkieletowe postneolityczne jak i neolityczne są niezmiernie interesującą z punktu widzenia antropologa pochodzącą z Europy środkowo-wschodniej. Okazują się one, co jest może truizmem, pod wieloma względami niezwykle oryginalne, a nawet egzotyczne w porównaniu do tych z terenu Polski, z którymi rodzimi naukowcy stykają się na co dzień. Dotychczasowe badania polegały na dokonaniu oceny płci i wieku w chwili śmierci osobników pochowanych na cmentarzysku postneolitycznym, szczegółowych analizach morfologicznych oraz opisie zmian chorobowych na kościach, w tym tzw. markerów stresu. Wykonano także szczegółową dokumentację fotograficzną całości materiału kostnego. Problem stanowi bowiem fakt, że bezpośredni dostęp do materiałów jest możliwy wyłącznie na miejscu i jedynie w ciągu, dosyć krótkiego sezonu badawczego. Dysponując dobrej jakości zdjęciami, część obserwacji można weryfikować i uzupełnić już po powrocie do kraju. Nadrzędnym celem tych badań jest szczegółowa charakterystyka biologiczna lokalnej populacji, zamieszkującej ten rejon kilkaset lat temu.

Nieco inaczej przedstawia się idea badań materiałów kostnych neolitycznych. Poza standardowymi analizami antropologicznymi, o których wspomniano już wyżej, dodatkowe zmierzają w kierunku udzielenia odpowiedzi na liczne pytania nurtujące archeologów. Jaka była ilość osób pochowanych w komorach, w jaki sposób i w jakiej kolejności były deponowane ciała zmarłych, następnie co działo się ze szkieletami i szczątkami potem oraz jakie są ich relacje względem siebie w obrębie

komory, jak w różnych komorach. Trzeba zwrócić uwagę, że pochówki neolityczne w Çatalhöyük to szkielety spoczywające w dosyć „nietypowych” pozycjach, często tylko części szkieletów wykazujących mniejszy lub większy porządek anatomiczny, a także skupiska kości, pojedyncze czaszki i ich fragmenty oraz izolowane kości szkieletu postkranialnego. Trzeba dodać, że stopień zachowania materiału kostnego jest bardzo zróżnicowany. Wszystko to jest zdeponowane w kilku warstwach, na małej przestrzeni, niejednokrotnie jest mocno przemieszane ze sobą. Interpretacja tych znalezisk stanowi olbrzymie wyzwanie dla każdego antropologa, nawet tego, dysponującego znacznym doświadczeniem w pracy z materiałem kostnym.

Namacalnym i oczekiwanym owocem prac badawczych „Team Poznan” mają być naukowe monografie, w których zostaną zawarte wszystkie wyniki ponad 10 lat intensywnych prac archeologicznych i badań laboratoryjnych prowadzonych przez Polaków i zaproszonych uczonych z zagranicy. Oczywiście ważną ich częścią będą także rezultaty przeprowadzonych analiz antropologicznych.

Na zakończenie należy dodać, że Çatalhöyük to miejsce nie tylko prowadzenia intensywnych badań nad początkami ludzkiej cywilizacji sięgającymi 9,5 tys. lat wstecz, ale też nocne dyskusje na werandzie, to piwo Efes i czwartkowy kebab, „kino świata” na tarasie pod gwiazdami, piątkowe wyjazdy do miasta Konya, okazjonalne wizyty amerykańskich wyznawczyń wicca. To także wszechogarniający pył niesiony podmuchami gorącego wiatru i natrętne, dotkliwie kłujące muchówki, wełna intensywnie pachnąca lanoliną i doskonała herbata.

Tomasz Kozłowski
Zakład Antropologii UMK w Toruniu
Członek „TP” oraz „Human Remains Team”

Panorama wzgórza (tellu) Çatalhöyük od strony wschodniej fot. T. Kozłowski

Relikty spalonego, dzięki temu doskonale zachowanego, neolitycznego domostwa. Zwraca uwagę zlokalizowana w rogu platforma otoczona rogami byków, które zostały osadzone na glinianych podstawach
fol. T. Kozłowski

W trakcie eksploracji postneolitycznego pochówku *fol. A. Golański*

Jedna z komór odkrytych przez TP z pochówkami ludzkimi *fol. T. Kozłowski*

Dzień edukacyjno-integracyjny zorganizowany dla mieszkańców sąsiadującej z bazą wsi

Integracja poprzez taniec i muzykę

Warsztaty archeologiczne dla miejscowych dzieci.
Malowanie wyrobów z gliny

fot. T. Kozłowski

„Team Poznan” w sezonie 2009. Połączone siły Poznania, Gdańska, Torunia
oraz USA i Kanady *fot. T. Kozłowski*

Polsko-norweskie seminarium naukowe w ramach projektu ADOPOLNOR

Czwarte seminarium naukowe projektu ADOPOLNOR zatytułowane **Media and the Quality of Life of Adolescents** odbyło się 23 lutego 2010 w Małej Auli Collegium Biologicum UAM w Poznaniu. Organizatorami spotkania byli wykonawcy poddziałania ADOPOLNOR Media pod kierownictwem prof. dr hab. Agnieszki Kielkiewicz-Janowiak. Celem seminarium było przedstawienie dotychczasowych wyników pracy członków zespołu, a także przybliżenie wieloaspektowości wpływu mediów na takie sfery życia nastolatków jak mobilność, bezpieczeństwo, kompetencja językowa oraz praktyki dyskursywne i komunikacyjne. Charakter porównawczy badań nad konsumpcją i recepcją mediów w Polsce, Norwegii i Unii Europejskiej podkreśliły występy znamienitych gości, światowej klasy specjalistów w dziedzinie wpływu mediów na młodzież tj: prof. dr. phil. Kirsten Drotner (University of Southern Denmark), dr. Lucyny Kirwil (Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie) i prof. dr. phil. Elise Seip Tønnessen (Universitetet i Agder).

Jako pierwsza wystąpiła gościnnie prof. dr. phil. Kirsten Drotner, która w swoim odczycie pt. „Who needs digital literacy“ nakreśliła dynamikę zmian we współczesnym rozumieniu pojęcia kompetencji medialnej, która w ostatnich latach stała się nierozzerwalnie związana z kompetencją cyfrową. W opraciu o najnowsze dane dotyczące użytkowania mediów przez europejską młodzież i wytyczne UE w tej kwestii, prof. Drotner przedstawiła problematykę dyskursu nad kompetencją cyfrową w odniesieniu do teorii nauczania, mediów i technologii informatyczno-komunikacyjnych.

Kolejny gość, dr. Lucyna Kirwil, w referacie pt. „Internet Related Risks for Young Generation: What Have We Learnt in the EU Kids Online project?“ przedstawiła wnioski płynące z największego dotychczas pan-europejskiego projektu badającego wpływ Internetu na dzieci EU KIDS ONLINE dotyczące zagrożeń związanych z użytkowaniem internetu przez dzieci w odniesieniu do internetowych treści, kontaktów i zachowań.

Po wystąpieniu dr. Lucyny Kirwil miała miejsce krótka przerwa, podczas której uczestnicy i prelegenci mieli możliwość podyskutowania na seminaryjne tematy w nieco bardziej kameralnej atmosferze, przy kawie i ciastku.

Po przerwie, wspólną prezentację pt. „Media access and use by adolescents in Poznań and the Wielkopolska region“ przygotowali członkowie zespołu ADOPOLNOR Media: dr. Jakub Isański, mgr Magdalena Anioł i mgr Ewa Głapka. Badacze przedstawili oryginalne dane dotyczące dostępu do mediów i sposobie ich użytkowania przez młodzież w Wielkopolsce, z naciskiem na dostęp do szybkiego internetu, wykorzystanie nowych mediów mobilnych, wielozadaniowość medialną oraz recepcję treści zawartych w czasopiśmie dla nastolatków.

Kolejnym punktem programu czwartego seminarium naukowego ADOPOLNOR były indywidualne prezentacje poszczególnych członków zespołu, w których bardziej szczegółowo przedstawili oni zakres i metodologię swych projektów. Dr. Jakub Isański w referacie pt. “Mobile media in Polish adolescents’ everyday lives: social mobility in connection with e-media” przedstawił temat mobilności społecznej w odniesieniu do mediów elektronicznych. Zaprezentowane dane

deklarowane ukazały w jakim stopniu media elektroniczne, jako część "kompetencji cywilizacyjnych" wpływają na przyszłą pozycję społeczną młodzieży.

Mgr Magdalena Anioł w prezentacji "Extracurricular exposure to English through popular media among Polish and Norwegian adolescents" zreferowała wyniki polsko-norweskiego badania porównawczego dotyczącego pozaszkolnego kontaktu z jęz. angielskim poprzez interakcję z popularnymi mediami. Nowe media, a w szczególności media elektroniczne, okazały się być unikalnym środowiskiem rozwoju współczesnych kompetencji komunikacyjnych w języku obcym obejmujących m.in. kompetencję wielokanałową, technologiczną oraz informacyjną.

Kierownik projektu, prof. Agnieszka Kielkiewicz-Janowiak w swojej multimedialnej prezentacji "Media projections of intergenerational communication and their reception by Polish adolescents" przedstawiła kwestie recepcji medialnego wizerunku komunikacji międzypokoleniowej przez młodzież oraz rolę jaką media odgrywają w kształtowaniu tego typu komunikacji. Relacje między modelami medialnymi a postawami młodzieży badane były na podstawie wywiadów z młodymi respondentami; w wywiadach użyto scen z popularnego serialu jako winiet, a następnie przeprowadzono analizę dyskursu zarówno tekstu medialnego, jak i narracji respondentów.

Mgr Ewa Glapka w referacie zatytułowanym "Representation of gender in magazines read by Polish teenagers" przybliżyła zebranych sposoby prezentowania płci w czasopismach popularnych wśród polskiej młodzieży na przykładzie "Twista", tytułu najbardziej popularnego wśród jej respondentów. Z porównania wyników analizy dyskursu czasopisma z interpretacjami czytelniczek wynika, że czasopismo potęguje wiele stereotypów płciowych i uprzedmiotawia chłopców. Respondentki okazały się czytelniczkami wysoce selektywnymi, a ich preferencje sugerują, że tożsamość płciowa jest także kreowana za pośrednictwem tekstu.

Po krótkiej 10 minutowej przerwie, częściowe wyniki swoich unikalnych w skali europejskiej (jak zauważyła prof. Drotner) badań długotrwałych zaprezentowała uczona będąca norweskim partnerem projektu prof. dr. phil. Elise Seip-Tønnessen. W odczycie zamykającym seminarium przedstawiła one swoje refleksje wynikające z trwających przeszło 20 lat badań nad społecznościami interpretacyjnymi młodzieży w Norwegii.

Prof. Tønnessen wykazała, że zmieniające się środowisko medialne wymaga ciągłej reinterpretacji konceptu społeczności interpretacyjnych, tak że analiza współczesnego użytkowania mediów powinna się skupiać w większym stopniu na aktywności odbiorcy niż na tekście i treści, na zacieraniu się granic pomiędzy użytkowaniem, produkcją i reprodukcją mediów, a także na wzajemnym wpływie znaczenia i medium.

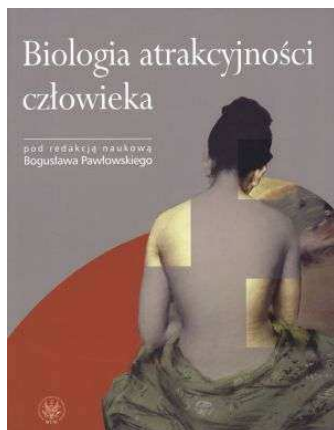
Seminarium podsumowała prof. Kielkiewicz-Janowiak podkreślając znaczenie tekstualnego i dyskursywnego podejścia do studiów nad mediami i młodzieżą, wyrażając jednocześnie inicjatywę zorganizowania okrągłego stołu w celu bardziej dogłębnego przedyskutowania poruszonych tematów z przedstawicielami pozostałych dyscyplin naukowych. Kierownik projektu, prof. Maria Kaczmarek zamykając spotkanie podziękowała uczestnikom i zasugerowała, że nadchodzący 17th Congress of European Anthropological Association, który odbędzie się w Poznaniu 29.08.2010 – 2.10.2010 może stanowić idealne pole do interdyscyplinarnej wymiany poglądów na projektowe tematy.

Uczestnicy seminarium z okolicznościowym plakatem. Wspólne zdjęcie to już tradycja zebrań naukowych organizowanych w ramach projektu ADOPOLNOR. Poznań, Collegium Biologicum, 23 lutego 2010.

WARTO PRZECZYTAĆ

W Wydawnictwach Uniwersytetu Warszawskiego (WUW) pod redakcją Bogusława Pawłowskiego, ukazała się książka pt. „*Biologia atrakcyjności człowieka*” (2009).

Książka ma charakter monografii w której w kolejnych rozdziałach omówiono poszczególne aspekty biologicznego znaczenia atrakcyjności człowieka oraz mechanizmów ewolucyjnych, które ukształtowały ludzkie preferencje względem różnych cech fizycznych zarówno dziecięcych, jak i morfologicznych cech ludzkiego ciała (wysokości, budowy i proporcji ciała, twarzy czy koloru skóry), a także zapachu i głosu u osób dorosłych.

W książce zaprezentowane są wyniki badań nad biologicznym znaczeniem atrakcyjności człowieka opublikowane do 2008 roku i dlatego książka zawiera stosunkowo aktualny i bogaty przegląd literatury. Szczegółowo omówiono w niej współczesną myśl ewolucyjną (mechanizmy doboru płciowego czy sygnalizację biologiczną), tak ważną dla zrozumienia zachowań i preferencji człowieka. Wskazano wiele uniwersalizmów związanych z postrzeganiem niektórych cech jako atrakcyjne, a także zaproponowano ekologiczne przyczyny odmiennych preferencji co do atrakcyjności człowieka w różnych społeczeństwach czy kulturach. Prezentacji wyników licznych badań towarzyszy polemika z formułowanymi na ich podstawie wnioskami. Wskazywane są tu kontrowersje związane z niezgodnością wyników dotyczących danego zagadnienia oraz formułowane sugestie mechanizmów, które mogą odpowiadać za warunkowe postrzeganie różnych cech jako atrakcyjnych.

Książka może być źródłem wiedzy na temat badań nad znaczeniem atrakcyjności u człowieka zarówno dla studentów antropologii fizycznej i kulturowej jak i dla studentów biologii, psychologii, socjologii, pedagogiki czy medycyny (zwłaszcza estetycznej), a zarazem ciekawą, nie tylko przeglądową, lekturą dla badaczy tej problematyki.

Recenzentami książki byli **prof. dr hab. Jan Strzałko** oraz **dr hab. prof. UMK Tomasz Szlendak**. Pragnę szczególnie serdecznie podziękować **Panu Profesorowi Janowi Strzałko**, którego wiele cennych uwag dotyczących zarówno kwestii merytorycznych czy

poprawności terminologicznej, jak i stylistyki, w zasadniczy sposób wpłynęły na jakość wszystkich rozdziałów tej książki.

Oto skrócony spis treści i autorzy poszczególnych rozdziałów:

Wstęp. O biologii atrakcyjności człowieka jako przedmiocie badań naukowych

Bogusław Pawłowski

1. Atrakcyjność a mechanizmy doboru płciowego i teoria sygnalizacji biologicznej

Dariusz Danel i Bogusław Pawłowski

2. Biologiczne znaczenie atrakcyjności cech dziecięcych

Irmína Sukiennik i Bogusław Pawłowski

3. Wysokość i długościowe proporcje ciała a atrakcyjność człowieka

Bogusław Pawłowski

4. Atrakcyjność względnej masy i kształtu ciała

Małgorzata Rozmus-Wrzesińska i Bogusław Pawłowski

5. Biologiczne znaczenie atrakcyjności twarzy

Dariusz Danel i Bogusław Pawłowski

6. Pigmentacja ciała i owłosienie a atrakcyjność fizyczna

Piotr Sorokowski

7. Biologia atrakcyjności głosu i śmiechu

Dorota Gajda i Bogusław Pawłowski

8. Biologia atrakcyjności zapachu ludzkiego ciała

Bogusław Pawłowski i Irmína Sukiennik

Zakończenie. Atrakcyjność fizyczna człowieka jako multimodalny sygnał biologiczny

Bogusław Pawłowski

Na końcu książki znajduje się jeszcze informacja o autorach, obszernie streszczenie w języku angielskim, indeks autorów, indeks rzeczowy i kolorowe plansze.

Bogusław Pawłowski

INFORMACJE O KONFERENCJACH NAUKOWYCH

17th Congress of the European Anthropological Association

29 August – 2 September, 2010

Poznań, Poland

Zostało już tylko czternaście tygodni do otwarcia konferencji.

W trzecim komunikacie, który w poniedziałek będzie dostępny w witrynie internetowej konferencji www.eaa2010.eu, przedstawiamy wstępny plan sesji naukowych i wydarzeń towarzyszących konferencji. Szczegółowy plan wystąpień zaproszonych wykładowców, komunikatów ustnych i sesji posterowych zostanie ogłoszony w najbliższych dniach.

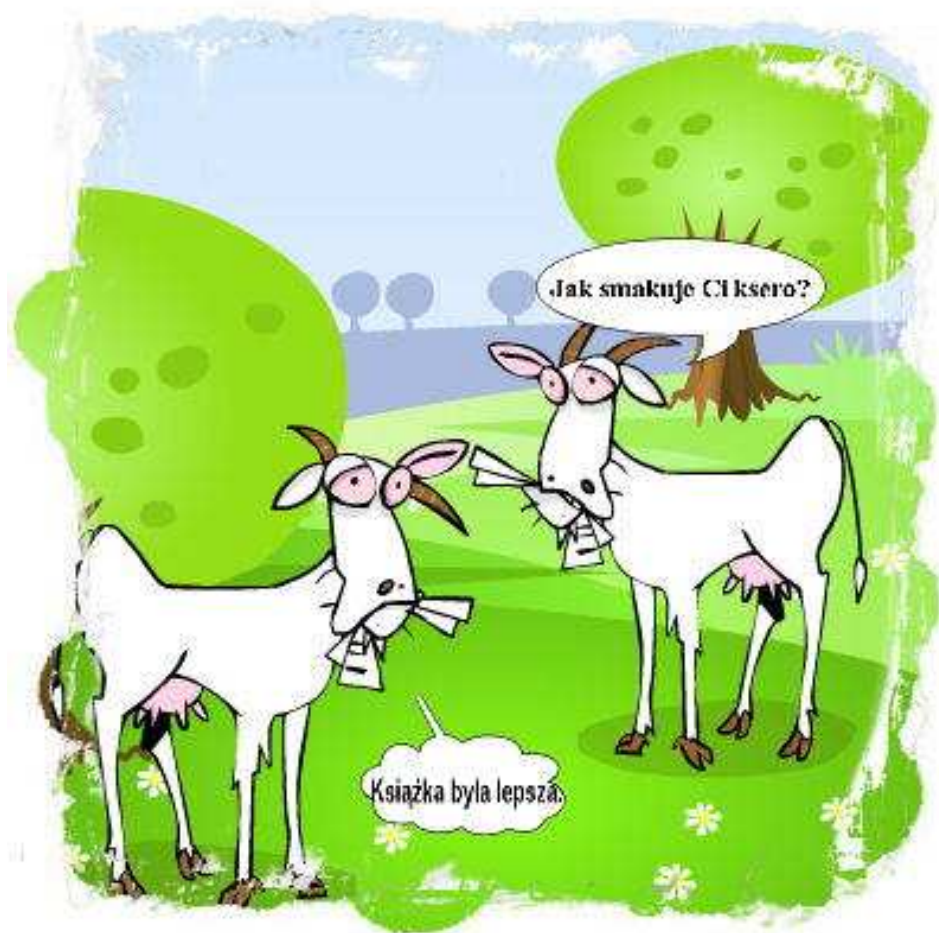
Wszystkich zainteresowanych zapraszam do odwiedzenia witryny internetowej konferencji.

Tym, którzy wybierają się do Poznania mówię: do zobaczenia!

Maria Kaczmarek

**Przewodnicząca
Komitetu Organizacyjnego
17 konferencji EAA**

UŚMIECHNIJ SIĘ!

Redakcja:
prof. dr hab. Maria Kaczmarek
Instytut Antropologii UAM Poznań
makac@amu.edu.pl

Skład i łamanie:
dr Urszula Czerniak
Katedra Antropologii i Biometrii
AWF Poznań
czerniak@awf.poznan.pl

Autorom tekstów serdecznie dziękujemy
i liczymy na dalszą współpracę.
Uwagi prosimy kierować pod adres:
Katedra Antropologii i Biometrii
AWF Poznań
czerniak@awf.poznan.pl